

MEDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 6

Desember 1964

62. årg.

Redigert av Aasulv Løddesøl

INNTRYKK FRA 2. INTERNASJONALE MYR- OG TORV- KONFERANSE, LENINGRAD 1963

Av direktør Aasulv Løddesøl.

Innledning.

I de fleste land i verden hvor det finnes relativt store ressurser av myr og torv, har interessen for utforskningen av disse naturherligheter vært sterkt stigende i de senere år. Dette viste seg tydelig ved den 2. internasjonale konferanse for myr- og torvforskning, som ble holdt i Leningrad i tiden 14.—23. august i fjor. I denne konferansen deltok nemlig i alt 694 delegerte fra 35 land, og i alt 124 foredrag ble holdt — eller fremlagt — til diskusjon. I tillegg til dette kom det inn 24 manuskripter etter at fristen for innlevering var utløpet. Sammenholder vi disse tallene med de tilsvarende tall for den 1. internasjonale myr- og torvkonferanse i Dublin i 1954, hvor det deltok 165 delegerte fra 15 land, og hvor 66 rapporter ble presentert, kommer stigningen i interesse tydelig frem. Ved konferansen i Dublin deltok riktignok bare delegerte fra den vestlige verden, mens det i Leningradkonferansen også deltok til dels mannsterke delegasjoner fra i alt 7 østlig orienterte land, herunder også Cuba.

Konferansen i Dublin kom i stand etter innbydelse av den irske stats myr- og torvselskap «Bord na Mona». ¹⁾ Den egentlige grunnstammen for konferansen var en «Peat Contact Group» som ble dannet under «Verdenskraftkonferansen» i London i 1950²⁾.

Allerede under den vellykkede Dublinkonferansen var deltakerne enige om at liknende konferanser burde holdes med visse års mellomrom også i fremtiden. Som formidler av kontakten mellom deltakerlandene har fungert Dublinkonferansens dyktige sekretær, Mr. H. M. S. Miller, Bord na Monas tidligere forskningsleder. I årene etter 1954 formidlet Mr. Miller rundskrivelser og opplysninger av interesse til

1) Jfr. Aasulv Løddesøl: Fra myr- og torvkonferansen i Dublin. Medd. fra Det norske myrselskap, nr. 4, 1955.

2) Jfr. Medd. fra Det norske myrselskap, nr. 2, 1953.

deltakerlandenes kontaktmenn, bl. a. også om stedet hvor deltakerlandene helst ønsket at den 2. internasjonale myr- og torvkonferansen burde holdes. Resultatet av disse enquirer ble altså *Leningradkonferansen i 1963*. Som spesiell kontaktmann med vertsnasjonens fagautoriteter under de forberedende drøftelser, fungerte med stor suksess den finske torvforsker, professor dr. A. *Sundgren*, Statens Tekniska Forskningsanstalt, Helsingfors. Planleggingskomitéen for konferansen, også kalt eksekutivkomitéen, besto av 10 mann, nemlig:

Dosent, dr. S. A. Tsuprov, Russland.
 Sjefsingeniør R. I. Strukow, Russland.
 Professor, dr. A. Sundgren, Finland.
 Direktør Olle Udgren, Sverige.
 Direktør, dr. Aasulv Løddesøl, Norge.
 Forskningsleder, Mr. R. A. Robertson, Skotland.
 Forskningsleder, Mr. H. M. S. Miller, Irland.
 Direktør, dr. Max Gordon, Vest-Tyskland.
 Direktør, dr. Rolf Kadner, Øst-Tyskland.
 Direktør Jan Filipowicz, Polen.

Planleggingskomitéen holdt i alt 3 møter, det første i Helsingfors i september 1960, det andre i Leningrad i mars 1962 og det tredje

Kulturpalasset i Dekabristsgaten 34 i sentrum av Leningrad hvor konferansen ble avviklet.

Fot. Aa. L.

i Moskva i juni 1963. På komitéens andre møte ble til konferansens president valgt professor, dr. V. R. Rakovski, USSR og til vise-presidenter, professor, dr. A. Sundgren, dosent, dr. S. A. Tsuprov, Mr. H. M. S. Miller og direktør Jan Filipowicz. Som formann for selve *Organisasjonsbyrået* som ble opprettet i Moskva i 1962, ble samtidig valgt professor A. A. Solokow, direktør for den viktigste forskningsinstitusjon på torvområdet i Russland, nemlig *Torvinstitutet i Leningrad*.

For øvrig ble en rekke fremtredende myr- og torvforskere og teknikere innvalgt som medlemmer av Organisasjonsbyrået, og sekretær og personell ble ansatt. Allerede på Planleggingskomitéens møte i Helsingfors i 1960 ble det bestemt at alt materiell til konferansen skulle tilrettelegges på 3 språk, nemlig russisk, tysk og engelsk. Man vil lett forstå at bare denne side ved planleggingen av en så omfattende konferanse som det her gjaldt, ville kreve et betydelig administrasjonsapparat.

Programmet for selve konferansen er imidlertid det som vil ha størst interesse her. Dette omfattet såvel fellesmøter av alle deltagere som seksjonsmøter, videre korte studieturer og større ekskursionsjoner, dessuten fremvisning av tekniske filmer og en representativ utstilling hvor de land som ønsket det, kunne delta med alt som man fant hadde interesse på myr- og torvområdet. I første rekke ble utstilt maskiner, tekniske produkter, billedstoff, karter og plansjemateriell, litteratur etc.

Arbeidet på konferansen ble delt på fire seksjoner, nemlig:

- I. Myrenes dannelse, stratigrafi og geografi.
- II. Utvinning og produksjon av torv til brensel.
- III. Landbruksmessig utnyttelse av myr- og torvavleiringer.
- IV. Torvas fysikk og kjemi, kjemisk teknologi og bruk av torv til medisinske formål (balneologi).

Av de 124 foredrag som var innmeldt ble 29 presentert under seksjon I, 32 under seksjon II, 34 under seksjon III og 29 under IV seksjon. De senere innsendte 24 manuskripter ble ikke tatt opp til diskusjon under møtene.

Konferansens møter ble holdt i et av Leningrads 12 «*Kulturpalasser*», Dekabristsgaten 34 i sentrum av Leningrad. Etter en velkomsthilsen av kongressens president, professor *Rakovski*, åpnet industriminister *N. Melnikow* konferansen og uttalte gode ønsker for det fortsatte samarbeid på det myr- og torvtekniske område som nå var innledet i verdensmålestokk.

En meget vesentlig årsak til at Russland ble valgt som plass for konferansen var de enorme myr- og torvressurser som finnes der. Ifølge oppgaver som er offentliggjort, utgjør det samlede *myrareal* 180 mill. acres eller ca. 720 mill. dekar. Den årlige *torvproduksjon* oppgis til ca. 70 mill. tonn, herav er 50—60 mill. tonn *torvbrensel*,

resten er såkalt *landbrukstorv*. Av såkalte *store maskintorvanlegg* finnes det 35 i alt, og av *torvbrikettfabrikker* i alt 49. Den årlige produksjon av *torvisolasjonsplater* er oppgitt til ca. 500 000 m², og av *torvgass* produseres det for tiden 5 mill. tonn årlig i Ural. Dessuten har man en betydelig *voksproduksjon*, og for øvrig mindre produksjon av en rekke andre kjemiske og tekniske torvprodukter. Flere av disse produkter ble vist på den russiske stand på utstillingen, som — for vertnasjonens vedkommende — var meget rikholdig og illustrativ.

For øvrig hadde land som Polen, Vest-Tyskland, Irland og Finland, og dessuten United Kingdom mindre, men interessante utstillinger vesentlig av tekniske produkter laget av torv som råmateriale. Utenom Finland deltok ingen av de øvrige nordiske land på utstillingen.

Tiden som stod til disposisjon for behandling av det omfattende materiale som skulle drøftes under seksjonsmøtene, ble dessverre i korteste laget. Den vesentligste grunn til dette var at det ikke hadde lyktes å få oversatt og sendt deltakerne de innkomne manuskripter før konferansen, slik som meningen hadde vært. Dette nødvendiggjorde oversettelse av originalmanuskriptenes språk til 2 nye språk under selve seksjonsmøtene, noe som forsinket behandlingen sterkt. Diskusjonene etter foredragene hadde også lett for å trekke i langdrag når alle innlegg skulle oversettes 2 ganger. Det var nemlig ikke installert simultananlegg for direkte oversettelse i lokalene hvor *seksjonsmøtene* ble holdt, slik som tilfelle var under *fellesmøtene*. Da seksjonsmøtene dessuten foregikk samtidig i alle 4 seksjoner, hadde deltakerne bare anledning til å følge møtene i en seksjon ad gangen. Personlig delte jeg min tid mellom seksjonene I og III, og søkte på denne måten å få med de spørsmål som hadde størst interesse for vårt land. De øvrige norske deltakere, direktør *Leif Fr. Koxvold*, Jiffy-Pot A/S, Oslo, og forskningsleder *Arne Høy*, Norges tekniske høgskole, deltok henholdsvis i seksjonene III og IV.

I en kort tidsskriftartikkel som denne er det ikke mulig å gi noen fyldegjørende oversikt over alle de emner som ble behandlet under konferansen. Dette først og fremst fordi det bare var anledning til å delta i et mindre antall møter. Her vil fortrinnsvis bli nevnt hvilke land som var representert med foredrag under de enkelte seksjoner. Bare de foran nevnte 124 foredrag som var kommet inn i rett tid og fremlagt til diskusjon er tatt med.

Seksjon I. Myrenes dannelse, stratigrafi og geografi.

Under denne seksjon ble behandlet 6 russiske, 4 engelske, 3 finske, 3 vest-tyske, 2 amerikanske, 2 kanadiske, 2 islandske publikasjoner og 1 fra hvert av landene Norge, Tsjekkoslovakia, Romania, Polen, Irland, Øst-Tyskland og Italia, altså 29 i alt. De fleste foredragene

handlet om landenes ressurser av myr og torv i den utstrekning disse var undersøkt og kjent. Planleggingskomitéen hadde i rundskriv til deltakerlandene uttalt ønske om at alle land burde avgi slike meldinger, og dessuten opplysninger om det forskningsarbeid som ble drevet på området i de enkelte land, men denne oppfordringen var bare delvis imøtekommet. For øvrig inneholdt meldingene gjerne opplysninger om økologiske, kjemiske og fysikalske forhold ved myr og torv, og bl. a. om hvordan myrene ble klassifisert og vurdert for ulike formål i enkelte land. Også myrterminologien, og likeså prinsippene for luftfotografering og tydingen av fotokarter for organiske jordarter m. fl. spørsmål var behandlet i enkelte meldinger. M. a. o. var det under denne seksjonen samlet enkelte meldinger som muligens like gjerne kunne ha vært plassert under en av de andre seksjoner. Når det f. eks. gjelder det norske bidraget under denne seksjonen¹⁾, kunne meldingen med en viss rett også ha vært plassert under seksjon III, skjønt hovedtyngden falt under seksjon I.

Som et resymé vil jeg uttale at meldingene under seksjon I gir et veld av opplysninger om myr og torv i en rekke land hvor disse dannelser er av vesentlig betydning. Diskusjonene som fulgte etter presentasjonen av meldingene var som oftest meget livlige. Ikke minst gjaldt dette den norske meldingen, hvor klassifiseringen og vurderingen av myr og torv for dyrkingsformål vakte særlig interesse, hvilket har resultert i en forholdsvis stor etterspørsel etter norsk litteratur på dette felt.

Seksjon II. Utvinning og produksjon av torv til brensel.

I seksjon II dominerte de russiske forfattere stort med ikke mindre enn 13 publikasjoner. Som en god nr. 2 kom Irland med 9 foredrag. For øvrig hadde Finland, Sverige og Vest-Tyskland 2 og Polen, Østerrike, England og USA 1 publikasjon hver, dvs. 32 i alt.

Når det gjelder denne seksjonen viser antallet av meldinger tydelig hvor interessen for *teknisk torvdrift* er størst for tiden. Russland og Irland er ubestridt de ledende nasjoner på dette området, men også i Finland, Sverige og Vest-Tyskland er interessen ganske stor, selv om antallet av publikasjoner på Leningradkonferansen ikke var særlig ruvende. Antallet av bedrifter, og størrelsen av de produserte torvkvanta, kan derimot ikke godt sammenliknes med Russland i noe annet land. Irlands produksjon, hvor torvbrensel i stor utstrekning brukes til produksjon av elektrisk kraft, er likevel av betydelig størrelse.

Publikasjonene under denne seksjonen beskjeftiger seg med ulike sider av selve produksjonsprosessen ved fremstilling av torvbrensel, herunder såvel *fresetorv* som *maskintorv* og *torvbriketter*. Også

1) *Aasulv Løddesøl*: «Bog and peat resources in Norway, present and prospective use».

produksjon av *torvstrø* og visse biprodukter av torv er tatt opp av enkelte forfattere. Dessuten er det maskinelle utstyr ved utvinningsprosessen behandlet i enkelte meldinger. Videre er det redegjort for tekniske forsøk og erfaringer ved bruk av torv både til dekning av det borgerlige brennelsbehov og i industrien m. m. I det store og hele slutter de aller fleste publikasjoner som ble presentert under seksjonen godt opp under seksjonens program, og det er bare noen få nummer som muligens med like stor rett kunne ha vært plassert under en av de andre hovedtitler.

Seksjon III. Landbruksmessig utnyttelse av myr og torvavleiringer.

Seksjon III, som tar for seg utnyttelse og bruk av myrene og torva i myrene til landbruksformål, topper publikasjonslisten med til sammen 34 rapporter. Rekkefølgen av land sammenholdt med antall publikasjoner stiller seg for denne seksjonen slik: Tsjekkoslovakia 6, Russland 5, Finnland 4, Vest-Tyskland 4, Polen 3, Ungarn 3, USA 3, Sverige 2, Norge 2, Irland 1 og Øst-Tyskland 1.

De 34 publikasjoner som ble presentert her, spente over store områder innen jordbruk, hagebruk og skogbruk. Vi tar for oss skogbruk først hvor begge de norske bidrag hører hjemme.

De norske rapporter om *skogdyrking* på myr var forfattet av henholdsvis forsøksleder *B. Meshechok*¹⁾ ved Det norske skogforsøksvesen og av herrene *Torvald Vaage* og *Erik Børresen*²⁾. Den førstnevnte meldingen inneholder en oversikt over de viktigste norske resultater vedkommende grøfting, gjødsling og skogplanting på myr, samt valg av treslag med formål å reise skog på våre mer eller mindre næringsfattige snaumyrer. Da forsøksleder *Meshechok* var forhindret i å delta i konferansen, ble denne interessante rapporten presentert av undertegnede. *Vaage* og *Børresen* deltok heller ikke i Leningrad, rapporten ble derfor, sammen med en serie illustrative lysbilder, presentert av *Jiffy-Pots* direktør, *Leif Fr. Koxvold*. Ved en senere anledning viste dessuten direktør *Koxvold* en vakker film om bruken av plantepotter (*Jiffy-Pots*) i skogbruk og gartneri i *Kulturpalassets* store kinosal, som var fylt til siste plass. Det var en meget vellykket forestilling, som etter applausen å dømme, vakte stor interesse.

For øvrig kan nevnes at en finsk rapport under denne seksjonen i første rekke tok for seg resultatet av *dreneringsforsøk* på myr med tanke på skogproduksjon. Særlig ble omtalt dreneringens effektivitet og avhengighet av *myrtype* og *klima* for å oppnå et godt resultat av skogdyrking på myr.

1) *B. Meshechok*: «From experiments with afforestation on peatland in Norway».

2) *Torvald Vaage and Erik Børresen*: «Interim report on tests with Jiffy-Pots in forestry».

Fra torvavdelingen ved landbruks- og industriutstillingen i Moskva. Maskinen på bildet viser en Universal ekskavator konstruert for rydding av krattskog og felling av trær opp til 25 cm i diameter.

Fot. Aa. L.

Ca. $\frac{1}{3}$ av alle meldinger under seksjon III var viet bruk av torv av varierende omdannelsesgrad til hagebruks- og/eller drivhuskulturer. I denne gruppen er også regnet torv som råprodukt for fremstilling av ulike typer av såkalt «humusgjødsel». Også torv i forbindelse med kompostering, og likeså forsøk vedrørende effektiviteten av slik gjødsel er med her. Både vertnasjonen — og flere andre land — bl. a. Finland og Sverige — hadde levert interessante bidrag innenfor denne gruppen.

En annen større gruppe av rapportene under denne seksjonen, nemlig vel $\frac{1}{3}$, behandlet ulike spørsmål i forbindelse med *myr dyrking* og/eller torv som *jordforbedringsmiddel*, særlig på sandjord. For øvrig er ulike sider ved dyrking av myr tatt opp, eksempelvis spørsmål i forbindelse med kalking, gjødsling og tilføring av mikronæringsstoffer, og likeså mekaniseringsspørsmål m. v. I denne sammenheng kan nevnes meldinger fra Ungarn, Finland, Sverige, USA, Vest-Tyskland, Polen og Øst-Tyskland.

Det var for øvrig under denne seksjonen oppført endel meldinger av nokså blandet innhold, men fortrinnsvis av fysiologisk art. Vi kan f. eks. nevne enkelte humussubstansers eventuelle stimulerende eller skadelige virkninger på plantecellene. Tilskudd av enkelte torvfraksjoner ved føring av kalver var også tatt opp her, og likeså ulike torvfraksjoners innflytelse på utvikling av visse gjærings-

prosesser m. m. Enkelte av disse publikasjoner kunne kanskje med større utbytte ha vært diskutert under seksjon IV. Det var Tsjekkoslovakia og Polen som førte an innen denne gruppen av meldinger.

Seksjon IV. Torvas fysikk og kjemi, kjemisk teknologi og bruk av torv til medisinske formål (balneologi).

I alt 33 foredrag var anmeldt til denne seksjonen, men av disse var 4 ikke kommet inn tidnok for presentasjon. De gjenværende 29 fordeler seg på de enkelte land slik: Russland 9, Polen 4, Øst-Tyskland 4, Finland 3, Vest-Tyskland 2, Irland 2, og dessuten 1 på hvert av disse landene: USA, Canada, Nord-Irland, Tsjekkoslovakia og Norge.

Det er vanskelig å foreta en gruppering av foredragene under denne seksjonen da emnene som behandles ofte griper inn i hverandre, unntatt gruppen *balneologi*. I alt 7 meldinger behandlet bruk av torv til medisinske formål, av disse var 4 russiske og 1 fra hvert av landene Polen, Øst-Tyskland og Vest-Tyskland. I tillegg til disse 7 ble det utenom de anmeldte foredrag, distribuert et østerriksk innlegg hvor såkalt «myrvann» ble antydnet brukt ved *innvendig* terapeutisk behandling (tysk: «Moor Trinkkur»).

De øvrige 22 meldinger under seksjon IV omfattet torvas fysikk og kjemi, og delvis også mikrobiologi- og kolloidstudier, videre analysemetoder, bl. a. katjonutbytning og studier over torvas spesifikke vekt, og endelig en rekke meldinger om fremstilling av forskjellige produkter av torv. Innenfor denne «fellesgruppen» dominererte Russland med 5 meldinger, Finland, Polen og Øst-Tyskland hadde hver 3 meldinger, dernest kom Irland med 2 meldinger, og hvert av landene Vest-Tyskland, Tsjekkoslovakia, Nord-Irland, USA, Canada og Norge med 1 melding hver.

Som man vil forstå er det for tiden en betydelig interesse i en rekke land for utforskning av de muligheter torv har som råmateriale for fremstilling av en rekke kjemisk-tekniske produkter, kanskje i første rekke for torvkoks- og gassfremstilling, samt torvtjære og en rekke biprodukter som voks, parafiner m. fl. Av de nordiske land er det Finland, med Statens Tekniska Forskningsanstalt i Helsingfors i spissen, som for tiden er sterkest engasjert i denne utvikling. Det er også i Sverige av A/B Svensk Torvförädling utført et betydelig forskningsarbeid på dette område, selv om det ved denne kongressen ikke ble fremlagt noen melding innenfor rammen av denne seksjonen.

Bak Norges bidrag under seksjon IV stod sivilingeniør *Arne Høy*, forskningsleder ved Metallurgisk Komité ved Norges tekniske høgskole¹). Spørsmålet om forkokning av torv i kontinuerlig presse,

¹*Arne Høy*: «On the production of peat coke in continuous briquet-presses».

som Høys foredrag handlet om, er det redegjort for i «Meddelelser fra Det norske myrselskap», nr. 1, 1963, som interesserte henvises til. På Leningradkonferansen dannet forskningsleder Høys foredrag et verdifullt innslag — som bl. a. russiske forskere på dette spesielle område — viste stor interesse for.

I denne summariske oversikten over det omfattende materiale som ble fremlagt ved myr- og torvkonferansen i Leningrad i 1963, har det ikke vært mulig — bl. a. av plasshensyn — å gå inn på detaljer som viser deltakerlandenes standard på disse områder, og de fremskritt som er gjort siden konferansen i Dublin i 1954. Denne mangel vil til en viss grad kunne avhjelpes ved at interesserte ved henvendelse til forfatteren av denne meldingen, kan få utlånt særtrykk (engelsk tekst) av foredrag om emner som spesielt interesserer. Dessverre har det ennå ikke lyktes for *Organisasjonsbyrået* i Moskva å få publisert de planlagte, komplette seksjonsmeldinger, bl. a. fordi bestillingene fra deltakerlandene på både den engelske — og særlig den tyske — utgaven av meldingene omfattet et forholdsvis lite antall eksemplarer. Dette vil selvsagt resultere i at prisen pr. eksemplar må bli uforholdsmessig høy. Hvordan det går med utgivel-

Torvpaviljongen ved den permanente landbruks- og industriutstillingen i Moskva. I forgrunnen ses en spesialbygget maskin som kvister og barker trærne, samt kapper og legger tømmeret pent fra seg for transport. M. a. o., skogen felles, kvistes, bakes og kappes helt maskinelt. Etterpå følger kjempegrubber som renser jorden for stubber og røtter. Fot. Aa. L.

sen av den engelske utgaven, som det var bestilt ca. 500 eksemplarer av og som det tross alt er håp om vil bli trykt, er ennå ikke klarlagt. Når undertegnede har ventet så lenge med å offentliggjøre dette referatet fra konferansen, skyldes det bl. a. at de komplette konferansemeldingene ikke foreligger ennå.

Jeg skal så kort nevne de faglige *ekskursjonene* som var arrangert *under selve konferansen* i Leningrad.

1. Den 19. august ble det arrangert en ekskursjon til *Statsbruket Prigorodny*, som ligger ca. 30 km nord for Leningrad. Ved dette statsbruket foregår en omfattende forsøksvirksomhet hvor mange ulike arter og sorter av kulturplanter — bl. a. også av grønnsaker — prøvedyrkes. Det drives også gjødslingsforsøk her i stor stil, også med *torvgjødsel* og med forskjellige jordforbedringsmidler. Størrelsen av statsbruket ble oppgitt til ca. 27 000 dekar, hvor det bodde ca. 5 000 mennesker i en landsby innenfor statsbrukets område. Det ble av en representant for statsbruket gitt utførlig melding om driften og forsøksvirksomheten, men her var språkvanskelighetene større enn vanlig da oversettelsen av de mange data og forskjellige vektninger m. v. vedkommende gjødselmengder og avlingstall, rentabilitet og arbeidslønninger, var kilde til mange misforståelser. Vi ble lovet å få alle data tilsendt senere på engelsk eller tysk, men antakelig har forsinkelsen med utgivelsen av meldingene fra konferansen og ekskursjonene medført at deltakerne ikke har mottatt disse oversettelser ennå.

2. Besøk ved *Shualov torvmyr* i nærheten av Leningrad. Denne ekskursjonen foregikk samtidig med besøket ved statsbruket, og undertegnede som deltok i den foran nevnte ekskursjonen, måtte følgelig sløyfe besøket på Shualov-myra. Formålet med ekskursjonen der var å studere vegetasjonen og torvprofilen på en typisk russisk *høgmyr* (kvitnosemyr).

3. Besøk ved *Torvinstituttet i Leningrad* (Eng: All-Union Research Institute of Peat Industry) hvor den kjente professor A. A. ~~Sokolov~~ *Sokolov* er leder. Dette instituttet driver et omfattende praktisk-vitenskapelig forskningsarbeid innen torvsektoren, og er den fremste vitenskapelige institusjon på dette området i Russland. Under vårt besøk der den 20. august, var samtlige avdelingssjefer til stede, og sammen med professor *Sokolov*, redegjorde de for instituttets historie og drift, og demonstrerte forsøksarbeidet som pågikk i laboratoriene og i instituttets samlinger og verksteder. Instituttet har bl. a. også en viktig underavdeling i *Kalinin*, som ligger ca. 130 km nord-vest for Moskva. Ved Kalinininstituttet foregår bl. a. utdannelsen av de rus-

siske torvingeniører, og der foretas også nykonstruksjoner og prøving av nye maskintyper for torvdrift. Planleggingskomitéen besøkte dette instituttet under komitéens møte i Moskva i juni 1963. Besøkene ved begge de nevnte torvinstitusjoner var meget interessante, og deltakerne var alle sterkt imponert over den høye standard som forskning og undervisning på dette område har i Russland for tiden.

4. Samtidig med foran nevnte ekskursjon ble det foretatt en studietur til et *torvfyrte kraftverk* — Dubrowsky — beliggende ca. 60 km fra Leningrad. Da jeg p. g. a. mitt samtidige besøk ved Torvinstituttet ikke hadde anledning til å delta i denne ekskursjonen, må jeg innskrenke meg til å opplyse at det ikke er noe «lilleputtverk» det her er tale om. Ifølge de opplysninger som ble gitt, har verket en maksimal kapasitet på opptil 2 milliarder kWh/år.

5. Den 21. august ble foretatt en heldags ekskursjon til et ca. 180 000 dekar stort myrområde — *Zapljussky* — beliggende ca. 175 km i sør-vestlig retning fra Leningrad. Her var det et større *fresetorvanlegg* og hvor *maskinparken* som brukes på de enorme russiske myrvidder, ble demonstrert. Grunnet mitt arbeide i Planleggingskomitéen også mellom seksjonsmøtene, var jeg forhindret i å delta i denne ekskursjonen, som etter hva deltakerne kunne berette, hadde vært overmåte interessant.

6. Etter kongressens avslutning i Leningrad ble det arrangert flere lengre ekskursjoner, bl. a. en til Moskva hvor den *permanente landbruks- og industriutstilling* (The USSR Exhibition of National Economic Achievements) var av stor interesse. Landbruksavdelingen omfattet også en større *torvutstilling* hvor deltakerne i denne ekskursjonen, bl. a. undertegnede, hadde anledning til å studere de nyeste maskintyper og annet utstyr for moderne torvdrift, og likeså de interessante samlinger av torvprodukter og grafiske fremstillinger som var utstilt i torvavdelingens paviljong. Også andre avdelinger på utstillingen, bl. a. avdelingen for *kollektivbruk* (kolkhos) og statsbruk (sowchos), var verd å besøke. Nevnes særskilt bør også paviljongene for alle de 15 russiske *republikkene*, og hvor næringsgrunnlaget — og utviklingsmulighetene — såvel innen jordbruk som industri, og utviklingen også på de helse- og undervisningsmessige og kulturelle områder var rikt illustrert. Paviljongen for utnyttelse av *atomenergi* til fredelige formål — hvor en atomreaktor i arbeid kan studeres — er selvsagt også et trekkplaster som interesserer publikum. For øvrig har det liten hensikt her å regne opp alle severdighetene på denne verdensberømte utstillingen, som dekker mer enn 2 000 dekar og som omfatter over 100 000 utstillingsnumre. Utstillingen må sees — og oppleves — hvis man skal få et noenlunde fullstendig inntrykk av hva den har å by på.

Fra landbruks- og industriutstillingen i Moskva. Moderne typehus for kollektivbønder. (Bildet er tatt fra en av utstillingens egne publikasjoner).

Den internasjonale myr- og torvkonferansen i Leningrad i 1963 var nok for de fleste av deltakerne deres første møte med det vidstrakte russiske rike, som dekker ca. 22 400 000 km², heri innbefattet den asiatiske delen av Sovjet-Samveldet. Folketallet i USSR med sine 15 republikker, var 221 millioner i 1962, ifølge oppgaver i FNs årbok for samme år. Dette tilsvarer bare 10 personer pr. km², altså mindre enn i Norge med 11 personer pr. km².

Det er klart at et kortvarig opphold gjennom noen hektiske konferanseuker, og noen få relativt korte ekskursjoner, ikke gir annet enn korte glimt og spredte inntrykk fra — og om — et så veldig land. De inntrykk vi fikk var imidlertid meget interessante, og tydet på fremgang og et sterkt ønske om å utnytte de veldig naturlige ressurser — bl. a. av myr og torv — som finnes i landet på en rasjonell måte. Når det spesielt gjelder torvressursene, var det enstemmighet blant konferansedeltakerne om at Russland stod på et meget høyt nivå. Derved fikk konferansen og ekskursjonene en særlig verdi for torvteknikerne, men også almen myrforskning hadde en bred plass på selve konferansen. Det ble bl. a. på avslutningsmøtet uttalt ønske om at det i høyden burde gå 4—5 år før neste internasjonale myr- og torvkonferanse ble avholdt, og ikke hele 9 år slik som mellom den 1. og 2. kongress. I denne forbindelse kan det nevnes at flere lands representanter uttalte ønsket om å få

arrangere den neste konferansen, men det ble ikke truffet noen endelig avgjørelse i Leningrad om stedet, og heller ikke om selve tidspunktet for denne. Den 3. internasjonale konferansen om de mange muligheter som knytter seg til de verdifulle naturressurser som verdens myr- og torvdannelser representerer, vil derfor ganske sikkert få stor tilslutning. Jeg bygger denne slutning på den store interessen og optimismen om fortsatt fremgang på dette område som det så tydelig ble gitt uttrykk for på Leningradkonferansen.

Til slutt vil jeg gjerne ha uttalt at *Organisasjonsbyrået* i Moskva, med visepresident Tsuprov som daglig leder av byrået, hadde nedlagt et betydelig arbeid for å tilrettelegge forholdene under konferansen og ekskursionene på den best mulige måte. Foruten de faglige ekskursionene som er nevnt foran, var også besøk ved en rekke kulturinstitusjoner og historiske steder lagt inn i programmet. Våre russiske fagkolleger viste seg dessuten å være fremragende verter ved de sammenkomster av selskapeleg art som gjerne følger med slike konferanser. I det hele tatt møtte deltakerne stor velvilje og vennlighet under oppholdet i USSR. Dette ble det gitt klart uttrykk for på avslutningsmøtet av de delegerede som hadde fått i oppdrag å resymere inntrykkene fra og resultatene av konferansen.

Aa. L.

MYRSAKENS STILLING I DAG

Av konsulent Ole Lie.

Foredrag på årsmøte i Trøndelag Myrselskap 18. mars 1964.

Innledning.

Utnyttelsen av våre myrer har relativt lenge være en påaktet sak. Spørsmålet ble *vel* først tatt opp av private personer og institusjoner, men *det offentliges* arbeid og innsats for myrsaken, dels ved tjenestemenn ute i distriktene og dels ved sentrale etater, har også sin begynnelse for relativt lang tid tilbake.

Allerede i 1902 hadde saken fått så stor almen interesse at et eget landsomfattende selskap, med dette spørsmål som arbeidsoppgave, nemlig *Det norske myrselskap*, kunne bli stiftet. Før *Det norske myrselskap*, var *Bergens Myrdyrkingsforening* stiftet, nemlig allerede i 1896. *Trøndelag Myrselskap*, som ble stiftet i 1904, kom raskt etter med sitt arbeid.

Egen forsøksgård i myrdyrking fikk man i 1907, ved opprettelsen av *Det norske myrselskaps forsøksstasjon på Mæresmyra i Nord-Trøndelag*.

For torvproduksjonens vedkommende, opprettet Det norske myr-